

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 11 (Haziran/June 2023), s. 1024-1033.
Geliş Tarihi-Received: 24.05.2023
Kabul Tarihi-Accepted: 13.06.2023
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1301694

İstiklal Marşı'nı Nasıl Yazmalı?

How to Write the Turkish National Anthem?

Kadir YILMAZ*

Öz

Öğrenciler; dilin inceliklerini, anlatım gücünü ve sınırlarını, yazım ve noktalama kurallarını çoğunlukla okuduğu kitaplardan, özellikle de ders kitaplarından öğrenir. Ders kitapları öğrenciler tarafından, taşıdığı bilgilerle ve imlasıyla doğruluğu tartışılmaz nitelikte "kutsal metinler" olarak görülür. Bu yönüyle değerlendirildiğinde bir eğitim-öğretim materyali olarak ders kitaplarının misyonunun hedeflenenin de ötesinde olduğu anlaşılmaktadır. İlkokul, ortaokul ve lise ders kitaplarının imlasında Türk Dil Kurumunun güncel Yazım Kılavuzu esas alınmasına rağmen ders kitaplarında bulunması zorunlu olan İstiklal Marşı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi ve Öğrenci Andı metinlerinin imlasında güncel Yazım Kılavuzu'na uyulmamaktadır. Bu durum, dil öğretiminin temelini oluşturan imla kurallarının benimsenip davranışa dönüştürülmesine engel teşkil etmektedir. Söz konusu metinlerin ders kitaplarında ve öğrenci karnelerinde Türk Dil Kurumunun ağ sayfasında güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olarak verilen imlalarıyla yer alması, imla eğitimi ve imla birliği açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada ders kitaplarında yer verilen İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe ve Öğrenci Andı metinlerinin imlası Yazım Kılavuzu'na uygunluk açısından ele alınacak; bu metinlerin Yazım Kılavuzu'na uyulmadan yazılmasının doğuracağı akademik ve psikolojik sonuçlar ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: İstiklal Marşı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, Öğrenci Andı, ders kitabı, imla.

Abstract

Students learn the intricacies of language, the power of expression, and the limits of language, as well as spelling and punctuation rules, mostly from the books they read, especially textbooks. Textbooks are regarded by students as "sacred texts" whose accuracy, information, and spelling are beyond debate. In this respect, it is understood that textbooks have a mission as an educational material that goes beyond the intended purpose. Although the current Spelling Guide of the Turkish Language Association is followed in the spelling of primary, middle, and high school textbooks, the spelling of the texts such as the National Anthem, Atatürk's Address to the Youth, and the Student Pledge, which are mandatory in textbooks, does not adhere to the current Spelling Guide. This situation hinders the adoption and implementation of spelling rules, which form the basis of language teaching. It is important in terms of spelling education and spelling consistency that these texts are included in textbooks and student report cards with the spelling given in accordance with the current Spelling Guide on the Turkish Language Association's website. This study will examine the spelling of the National Anthem, Address to the Youth, and Student Pledge included in textbooks in terms of compliance with the Spelling

* Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Sivas/Türkiye, e-posta: kadiryilmazsfl@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5154-8322.

Guide, and it will reveal the academic and psychological consequences of writing these texts without adhering to the Spelling Guide.

Keywords: Turkish National Anthem, Atatürk's Adress to Youth, Student Pledge, textbook, spelling.

Giriş

Yazım (imla), *Türkçe Sözlük*'te "Bir dilin belli kurallarla yazıya geçirilmesi, imla." (2009, s. 2155) olarak tanımlanmaktadır. Bu kuralların yer aldığı ve aynı yazı diliyle yazanlar arasında yazım birliğini sağlayan yazım (imla) kılavuzu, o yazı dili için son derece önemli bir kaynak olarak kabul görmekte; yazan herkes için başucu kitabı niteliği taşımakta ve dil öğretiminin temelini oluşturmaktadır.

Hangi yazım düzeni esas alınır alınsın yazım kuralları, kelimelerin yazıya geçirilişinde lazım olan kurallardır. Noktalama işaretleriyse yazıyla ifade edilen düşüncelerin kontrolünü sağlamaya yarar (Demir, 2018, s. 164-1659). *Yazım Kılavuzu*'nun "Sunuş" bölümünde belirtildiği üzere ülkemizde yazım kılavuzu hazırlamak, yazmak ve yayımlamak görevi, Anayasa'nın 134. maddesine dayalı olarak çıkarılan 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesinin ç fıkrasıyla Türk Dil Kurumuna verilmiştir (TDK, 2012).

Yeni harflerin kabulüyle birlikte imlada birliğin sağlanması için bir imla kılavuzuna ihtiyaç duyulmuş, bu ihtiyacı karşılamak için Dil Encümeni tarafından 1928'de *İmlâ Lûgati* yayımlanmıştır. Daha sonra o günkü adı Türk Dili Tetkik Cemiyeti olan Türk Dil Kurumu (TDK), bu çalışmayı esas alarak *İmlâ Kılavuzu*, *Yeni İmlâ Kılavuzu*, *Yeni Yazım Kılavuzu*, *Yeni Yazım (İmlâ) Kılavuzu*, *Yazım Kılavuzu* adlarıyla kılavuzlar yayımlamıştır. Bunların en sonuncusu olan 29. baskı, 2021'de yayımlanmıştır ve 2012'de yayımlanan *Yazım Kılavuzu*'nun tıpkıbasımıdır.

TDK'nin 1985'te Hasan Eren başkanlığında hazırlayıp yayımladığı *İmlâ Kılavuzu*, bazı çevreler tarafından -özellikle dilde sadeleşme taraftarlarınca- eskiye dönüş olarak görüldüğü için 1977 tarihli *Yeni Yazım Kılavuzu*'nu savunanlar, Türk Dil Kurumunun dernek kimliğinden çıkarılıp bir devlet kurumu hâline getirilmesini de gerekçe göstererek Dil Derneğini kurmuşlardır. 1932-1983 arasında TDK tarafından yayımlanan kılavuzları esas alan Dil Derneğinin son kılavuzu 2019'da basılmıştır. Bir dönem imlada Dil Derneği veya TDK yazım kılavuzları merkezli farklı tutumlar sergilenmiş olsa da bugün birçok kuralı tartışılmasına rağmen imlada genel olarak TDK'nin *Yazım Kılavuzu* dikkate alınmaktadır. Buna bağlı olarak eğitimin her kademesinde TDK'nin *Yazım Kılavuzu* esas alınmakta, ders kitapları bu kılavuza göre hazırlanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen sınavlarda TDK'nin *Yazım Kılavuzu* esas alınarak adayların yazım ve noktalama bilgilerini ölçen sorular sorulmaktadır.

Yazım ve noktalama ile ilgili kazanımlar önemsenmekle birlikte Cumhuriyet Dönemi Türkçe öğretim programlarının hiçbirinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimi, müstakil bir öğrenme alanı olarak yer almamış; dil bilgisi veya yazma eğitimi konuları içine yerleştirilmiştir (Demir, 2018, s. 163). Sürekli yapılan değişiklikler zaten imla geleneğimizin oturmasına engel teşkil ederken öğretim programlarında ve ders kitaplarında bazı tutarsızlıkların görülmesi, meseleyi daha da derinleştirmektedir.

Bu çalışmada ders kitaplarında yer verilen *İstiklal Marşı*, *Gençliğe Hitabe* ve *Öğrenci Andı* metinlerinin imlası *TDK Yazım Kılavuzu*'na uygunluk açısından ele alınacak, bu metinlerin *Yazım Kılavuzu*'na uyulmadan yazılmasının doğuracağı akademik ve psikolojik sonuçlar ortaya konacaktır.

1. İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe ve Öğrenci Andı'nın İmlası

1.1. İstiklal Marşı'nın İmlası

Latin harflerine geçişten yaklaşık yedi yıl önce 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen İstiklal Marşı, ilk olarak 17 Şubat 1921'de Sebilürreşat dergisinde yayımlanmasının ardından Hâkimiyetmilliye, Açıksöz, Öğüt, Cerideiresmiye, Servetifünun, Gayeimilliyeye gibi gazete ve dergilerde yer alır (Karataş 2021, s. 153). O dönemde bazı gazete ve dergilerde yayımlanmasının yanı sıra Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanaklarında da yer bulan İstiklal Marşı'nın imlasında bir birlik olmadığını belirten Karataş, Arap harfli ve Latin harfli imlalarındaki farklılıkları tespit etmiş, bu farklılıkların nedenlerine değinmiştir (2021, s. 170).

İstiklal Marşı'nın Arap harfli metinlerdeki imla farklılıklarının nedenini 1928'e kadar bir yazım birliğinin olmayışına dayandıran Karataş, Latin harfli imla farklılıklarını ise "uzun yıllar yazım birliğinin sağlanamaması, 1928-1941 arasında yayımlanan İstiklal Marşı metinlerinde yayıncıların keyfî uygulamaları, 1941'den beri TDK'nin yayımladığı kılavuzlarda yer verdiği imla farklılıkları ve TDK'nin *Yazım Kılavuzu*'nun bazı çevrelere kabul görmemesi" gibi nedenlere bağlamaktadır (2021, s. 167).

1.2. Gençliğe Hitabe'nin İmlası

Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi veya *Gençliğe Hitabe* olarak bildiğimiz, 15-20 Ekim 1927 tarihleri arasında gerçekleştirilen Cumhuriyet Halk Fırkasının ikinci büyük kurultayında Mustafa Kemal Atatürk tarafından okunan *Nutuk*'un sonunda yer alan *Türk Gençliğine Biraktığım Emanet* adlı metnin orijinal imlası da Harf Devrimi öncesinde kaleme alındığı için Arap harfli imla ile yazılmıştır. *Nutuk*'un 1927 tarihli Arap harfli ilk baskının ardından 1934 yılında yeni harflerle ilk baskısı, MEB tarafından İstanbul Devlet Matbaasında 3 cilt olarak gerçekleştirilmiştir. Türk Dil Kurumu tarafından ise ilk kez sadeleştirilerek 1963 yılında yayımlanmıştır.

1991'de *Nutuk*'un dönemin diline aktarıldığı çalışmada Türk gençliğine seslenen söz konusu bölüm, günümüz Türkçesine çevrilmeyip bazı kelimelerin anlamı dipnotlarla verilerek yayımlanmıştır (Korkmaz, 1991, s. 607-608). Bu metnin imlasında *dahilî*, *istiklâl* yazımlarında düzeltme işareti kullanıp *harici*, *istikbal* yazımlarında kullanmamak, *İstiklâl ve Cumhuriyet'ine* yazımında kullanılan kesme işaretini *Türk istiklâl ve Cumhuriyetini* yazımında kullanmamak gibi bazı tutarsızlıklar görülmektedir.

Recep Toparlı başkanlığında hazırlanan ve 2011'de TDK ağ sayfasından yayımlanan *Nutuk Veri Tabanı*'nda ise *istiyecek*, *düşünmiyeceksin* gibi imla tercihleri de veri tabanında 1934 tarihli baskının dikkate alındığını göstermektedir.¹

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından ders kitaplarında yer alması istenen *Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi* metninde, yukarıda bahsi geçen metinlerden hiçbirinin imlası tümüyle benimsenmiş değildir.

1.3. Ders Kitaplarında ve Öğrenci Karnelerinde Yer Verilmesi Zorunlu Olan Metinlerin İmlası

Millî Eğitim Bakanlığı, gerek yazışmalarda gerekse ders kitaplarında TDK'nin *Yazım Kılavuzu*'nu esas almaktadır. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan "Taslak Ders Kitabı ve Eğitim Araçları ile Bunlara Ait Elektronik İçeriklerin İncelenmesinde Değerlendirmeye Esas Olacak Kriterler ve Açıklamalar" da 4.2. *Yazı Dili Standartlarına Uygunluk* başlığı altında "4.2.2. İçerikte yazım yanlışları bulunmamalıdır."

¹ Nutuk Veri Tabanı için bk.: <https://www.tdk.gov.tr/nutuk-veri-tabani/> [Erişim tarihi: 18.01.2023].

kuralı verilmiş ve bu kurala bağlı olarak “Yazım kurallarında Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu esas alınmalıdır.” ibaresi eklenmiştir. Ayrıca aynı başlık altında “4.2.3. İçerikte noktalama eksikliği, yanlışlığı veya gereksiz noktalama işareti kullanımı olmamalıdır.” ifadesi yer almaktadır (MEB, 2022, s. 24).

12.09.2012 tarihli 28409 sayılı *Resmî Gazete’de* yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği’ne bağlı 01.08.2013 tarihinde “İstiklâl Marşı, Gençliğe Hitabe ve Öğrenci Andı Metinleri” konulu MEB Talim ve Terbiye Kurulu yazısına ek olarak söz konusu metinler verilmiş; bu metinlerin Bakanlıkça yayımlanan imlayla ders kitaplarında kullanılması karara bağlanmıştır (MEB, 2013a).

MEB, ders kitaplarının hazırlanmasında TDK’nin en son yayımlanan *Yazım Kılavuzu’*nun esas alınması gerektiğini belirtmiş olmasına rağmen yukarıda bahsi geçen üç metnin imlasında bu kurala bağlı kalmamıştır. *İstiklâl Marşı* ve *Gençliğe Hitabe* metinlerinin asıllarının Arap harfli olduğu dikkate alındığında metinlerin orijinal imlasına uyulmuş olması da mümkün değildir. Eren’in (1986), Arap harfli yayımlanan *İstiklâl Marşı* metinlerinin noktalamasında tutarsızlıklar olmasından hareketle yazım ve noktalama açısından teklif ettiği metin, kendi hazırladığı 1985 tarihli *İmlâ Kılavuzu’*nun² kurallarına dayanmaktadır. Eren’in önerdiği imlayla yazılmış *İstiklâl Marşı*, *Türk Dili* dergisinin Aralık 1986 tarihli 420. sayısının başında yer almış, söz konusu imlanın gerekçelerine ise yine aynı sayıda Eren’in *İstiklâl Marşı Üzerine* adıyla yayımlanan yazısında yer verilmiştir (Eren, 1986, s. 492-498).

1928’den beri 29 kez basılan *İmlâ/Yazım Kılavuzu*, 1965, 1977, 1985 ve 2005’te köklü değişiklikler getirmiş, 2012’de ise birkaç değişiklikle yayımlanmış, 2018 ve 2021’de de bu son baskının iki tıpkıbasımı yapılmıştır. İmladaki değişiklikler göz önünde bulundurulup *İstiklâl Marşı* ve *Gençliğe Hitabe* metinlerinin yazımında güncel *Yazım Kılavuzu’*nun esas alınması gerekirken eski kılavuzların imlasına uyularak, özellikle de büyük oranda 1985 tarihli *İmlâ Kılavuzu’*na ve Eren’in imla yönünden yeniden kurduğu metne çoğunlukla bağlı kalınarak³ “Yazım kurallarında Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu esas alınmalıdır.” kuralıyla ters düşülmüştür.

Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği’nin (MEB, 2021) 14 Ekim 2021’de 31628 sayılı *Resmî Gazete’de* yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle 2015’teki değişiklikler ve 2016 tarihli Yönetmelik’le birlikte 12.09.2012 tarihli Yönetmelik ve 01.08.2013 tarihinde yayımlanan ilgili yazı yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni Yönetmelik yayımlandıktan sonra ders kitaplarında yer alacak *İstiklâl Marşı*, *Gençliğe Hitabe* ve *Öğrenci Andı* metinlerinin ders kitaplarında yer alacağı standardı belirlemek için herhangi bir yazı yayımlanmamış, Yönetmelik’te ise sadece 8. maddenin 4 ve 5. fıkralarında bu metinlerin ders kitaplarında yer alması zorunluluğu ifade edilmiştir:

“(4) İkinci yaprak ve devamında, ilkokul 1, 2 ve 3üncü⁴ sınıflarına ait kitaplarda, yaprağın ön yüzünde *Türk Bayrağı*⁵ ile birlikte *İstiklâl Marşının*⁶ ilk iki kıtası; yaprağın arka yüzünde *Öğrenci Andı*; üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ve resmin alt kısmında Mustafa

² 1985 *İmlâ Kılavuzu*, 1977 tarihli *Yeni Yazım Kılavuzu’*nun adındaki “yazım”ı “İmlâ”ya dönüştürerek özellikle düzeltme işaretinin kullanımı konusunda bir tavır sergilemiş; bu tavrıyla elli yıl öncesinin eskimiş imlasını geri getirmekle suçlanmıştır. 1985 *İmlâ Kılavuzu’*nun kuralları 1996, 2000, 2005 ve 2012’de önemli değişikliklere uğramış; başta düzeltme işaretinin kullanımı olmak üzere birçok kural açısından geçerliliğini kaybetmiştir. Kılavuzlardaki düzeltme işaretiyle ilgili kurallar ve değişiklikleri inceleyen Balyemez, Dil Derneği ile TDK’nin bu konuda ayrıştığı noktalara da değinmiştir (2022, s. 66-74).

³ Eren’in metniyle ders kitaplarındaki metin arasında şu kelimelerin yazımında farklılıklar olduğu görülmektedir: *fedâ, şühedâ, Hudâ, cüdâ, ruh-u mücerred*.

⁴ 3’üncü veya 3. yazılmalı.

⁵ “Türk bayrağı” yazılmalı.

⁶ “İstiklâl Marşı’nın” yazılmalı.

Kemal Atatürk yazısı bulunur. İçindekiler bölümü, ilgili sınıf için öngörülen puntoda olup beş sayfayı geçmez.

(5) İlkokul 4'üncü⁷, ortaokul 5, 6, 7 ve 8 inci⁸ sınıflar ile ortaöğretim ve yaygın eğitim kitaplarında, ikinci yaprağın ön yüzünde Türk Bayrağı⁹ ile İstiklal Marşı; yaprağın arka yüzünde Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi; üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ile resmin alt kısmında Mustafa Kemal Atatürk yazısı bulunur. İçindekiler, ilgili sınıf için ön görülen¹⁰ puntoda yazılır." (MEB, 2021, s. 4)

MEB'in kitap inceleme modülünde "Sıkça Sorulan Sorular (Panelist İşlemleri)" başlığıyla yayımlanan yazıda ve 2023 tarihli "Taslak Kitap İnceleme ve Değerlendirme İşlemlerini Yürüten Panelistlerin Dikkatine" başlıklı yazısında "Taslak ders kitabının tümünü incelemekle yükümlü müyüm?" sorusuna şu cevap verilmiştir:

"Kurul mütalaasına tâbi¹¹ olan ve Başkanlıkça yayınevlerine gönderildiği şekliyle kullanılması uygun bulunan içerikler incelemeye tâbi¹² değildir. Bunlar, taslak kitabın başında yer alan Türk Bayrağı¹³, İstiklal Marşı, Öğrenci Andı, Atatürk resmi ile resmin alt kısmındaki Mustafa Kemal Atatürk yazısı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi ve kitabın sonunda yer alan Türkiye Haritası ve Türk Dünyası Haritası'dır." ¹⁴ (MEB, 2023, s. 5)

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda, 01.08.2013 tarihinde "İstiklâl Marşı, Gençliğe Hitabe ve Öğrenci Andı Metinleri" konulu MEB Talim ve Terbiye Kurulu yazısıyla belirlenen söz konusu metinlerin *Yazım Kılavuzu'*na ters düşen imlâsının ders kitaplarını incelemekle yükümlü panelistler, yayınevleri ve yazarlar tarafından özellikle düzeltilmemesinin talep edildiği anlaşılmaktadır.

MEB tarafından her ders kitabının başında ve öğrenci karnelerinin ön yüzünde yer alması zorunlu kılınan ve bu yazıya konu olan *İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe ve Öğrenci Andı'*nın Bakanlıkça yayınevlerine gönderdiği ve panelistlerin incelemeye dâhil etmesini istemediği metinlerde TDK'nin güncel *Yazım Kılavuzu'*na uymayan yazımlar aşağıda listelenmiştir:

Tablo 1. İstiklal Marşı'nın İmlâsı

Ders kitapları	Öğrenci karneleri	Yazım Kılavuzu (2012)
<i>İstiklâl Marşı</i>	<i>İstiklâl Marşı</i>	<i>İstiklal Marşı</i> ¹⁵
<i>hilâl</i>	<i>hilâl</i>	<i>hilal</i>
<i>celâl</i>	<i>celâl</i>	<i>celal</i>
<i>helâl</i>	<i>helâl</i>	<i>helal</i>
<i>istiklâl</i>	<i>istiklâl</i>	<i>istiklal</i>

⁷ 4'üncü veya 4. yazılmalı.

⁸ 8'inci veya 8. yazılmalı.

⁹ "Türk bayrağı" yazılmalı.

¹⁰ "öngörülen" yazılmalı.

¹¹ 1977 kılavuzuna kadar kullanılan "tabi" imlâsı 1985, 1988, 1993, 1996 ve 2000 tarihli kılavuzlarda "tâbi" ye dönüşmüş; 2005 kılavuzuyla tekrar "tabi" şeklini almıştır.

¹² "tabi" yazılmalı.

¹³ "Türk bayrağı" olarak yazılmalı.

¹⁴ "...Türkiye haritası ve Türk dünyası haritasıdır." olarak yazılmalı.

¹⁵ 1985'te yayımlanan İmlâ Kılavuzu'nda ince g, k ve l ünsüzlerini göstermek için bu ünsüzlerden önce gelen a ve u ünlülerinin üzerine düzeltme işareti konulur kuralı, 2005'te yayımlanan *Yazım Kılavuzu'*nda sadece g ve k ünsüzlerini inceltmek için a ve u ünlülerinin üzerine konur olarak değiştirilmiş, bunun yanı sıra kişi ve yer adlarında l ünsüzünü ince okutmak için de kullanılabilir ifadesi eklenmiştir.

Garbın	Garb'ın	Garp'ın ¹⁶
âfâk	âfâk	afak
iman	îman	iman
imanı	îmânı	imanı
Medeniyet	"Medeniyet!"	Medeniyet ¹⁷
va'dettiği	va'dettiği	vadettiği
şehit	şehid	şehit
dünyaları	dünyâları	dünyaları
fedâ	fedâ	fedâ
şüheda	şühedâ	şüheda
Cânı	Cânı	Canı
cânânı	cânânı	cananı
Hudâ	Hudâ	Hüda
dünyada	dünyâda	dünyada
cüda	cüdâ	cüda
Îlâhî	Îlâhî	İlahî
mabedimin	ma'bedimin	mabedimin
nâmahrem	nâ-mahrem	namahrem
şehadetleri	şehâdetleri	şehadetleri
vecdile	vecd ile	vect ile ¹⁸
cerîha	cerîha	ceriha
Îlâhî	Îlâhî	İlahî
ruh-ı mücerret	rûh-u mücerred	ruhumücerret
na'sım	na'sım	naaşım
arşa	Arş'a	arşa
hilâl	hilâl	hilal
helâl	helâl	helal
Ebediyyen	Ebediyyen	Ebediyen
izmihlâl	izmihlâl	izmihlal
istiklâl	istiklâl	istiklal

¹⁶ TDK'nin ağ sayfasında da bu kelime "Garbın" olarak yazılmıştır (TDK, ty.). Burada garp kelimesi yön anlamında değil, güneşin battığı yöndeki ülkeler bölgesi anlamında kullanıldığı için "Garp'ın" olarak yazılmalıdır (TDK, 2012, s. 133). *Yazım Kılavuzu'*ndaki ilgili madde şöyledir: *Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde doğu ve batı sözlerinin ilk harfleri büyük yazılır: Batı medeniyeti, Doğu mistisizmi vb.* (2012, s. 15).

¹⁷ TDK'nin ağ sayfasında bu kelime "Medeniyet" olarak yazılmış ve tırnak içine alınmıştır (TDK, ty.).

¹⁸ TDK'nin ağ sayfasında bu kelime "vecdile" olarak yazılmıştır (TDK, ty.). *Yazım Kılavuzu'*ndaki (2012) hiçbir kurala dâhil edilemeyen bu yazım örneğine "Dizin" bölümünde de yer verilmemiştir.

Âkif

Âkif

Akif

Tablo 2. Gençliğe Hitabe'nin İmlası

Ders kitapları	Öğrenci karneleri	Yazım Kılavuzu (2012)
<i>istiklâlini</i>	<i>istiklâlini</i>	<i>istiklalini</i>
<i>Türk Cumhuriyetini</i>	<i>Türk Cumhuriyetini</i>	<i>Türk cumhuriyetini</i> ¹⁹
<i>hâricî</i>	<i>haricî</i>	<i>haricî</i>
<i>istiklâl</i>	<i>istiklâl</i>	<i>istiklal</i>
<i>elîm</i>	<i>elîm</i>	<i>elim</i>
<i>dalâlet</i>	<i>dalâlet</i>	<i>dalalet</i>
<i>hattâ</i>	<i>hattâ</i>	<i>hatta</i>
<i>Hattâ</i>	<i>Hattâ</i>	<i>Hatta</i>
<i>şahsî</i>	<i>şahsi</i>	<i>şahsi</i>
<i>müstevlîlerin</i>	<i>müstevililerin</i>	<i>müstevililerin</i>
<i>siyasî</i>	<i>siyasi</i>	<i>siyasi</i>
<i>fakr u zaruret</i>	<i>fakr u zaruret</i>	<i>fakruzaruret</i>
<i>bîtap</i>	<i>bîtap</i>	<i>bitap</i>
<i>evlâdı</i>	<i>evlâdı</i>	<i>evladı</i>
<i>istiklâl</i>	<i>istiklâl</i>	<i>istiklal</i>
<i>asil</i>	<i>asîl</i>	<i>asil</i>

Tablo 3. Öğrenci Andı'nın İmlası

Ders kitapları	Yazım Kılavuzu (2012)
<i>Türküüm (2 yerde)</i>	<i>Türk'üm</i>
<i>Büyük</i>	<i>büyük</i>

2. Değerlendirme

Bir ders kitabının, öğrencileri ilgili olduğu alanla ilgili akademik olarak geliştirmekle birlikte yazıldığı dilin inceliklerini ve imla kurallarını öğretmesi açısından da en önemli eğitim materyali olması sebebiyle dil ve anlatım yönünden hatalardan arındırılmış olması gerekir. Bu önem açısından değerlendirildiğinde ders kitaplarının misyonunun hedeflenenin de ötesinde olduğu anlaşılmaktadır.

¹⁹ Devletin adı "Türk Cumhuriyeti" olmadığı için "cumhuriyeti" nin büyük harfle başlatılması doğru değildir. Zaten TDK'nin ağ sayfasında da bu durum dikkate alınarak "Türk cumhuriyetini" yazımı tercih edilmiştir (TDK, ty.).

Özellikle Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı ders kitaplarında alıntı metinlerin orijinal imlasının korunması zorunluluğu (MEB, 2018, s. 15)²⁰ zaten öğrencide kafa karışıklığına sebebiyet veriyorken kitabın başında yer alan *İstiklal Marşı*, *Gençliğe Hitabe* ve *Öğrenci Andı* metinlerinin imlasıyla müfredatta yer alan ve her sınıf düzeyinde öğretilmeye çalışılan yazım ve noktalamanın birbirleriyle çelişiyor olması, *Yazım Kılavuzu*'yla sabit olan kuralların öğrenilmesinin, özümsemesinin ve davranışa dönüşmesinin önünde önemli bir engel olarak durmaktadır.

Yazım ve noktalama ile ilgili kurallar genellikle öğrenilen bilgilerin değil de maruz kalınan kullanımların davranışa dönüşmesiyle kalıcı hâle gelmektedir. Ders kitaplarında ve her sınıfta yazı tahtasının üstünde yer alan *İstiklal Marşı* ve *Gençliğe Hitabe* metinleri, dil ve anlatım yönünden olduğu kadar yazım ve noktalama açısından da örnek teşkil etmektedir. Özellikle görsel hafızası güçlü öğrenciler; *istiklâl*, *hilâl*, *celâl*, *helâl*... kelimelerinde düzeltme işaretini görüp bu kelimelerin imlasını sorgulama gereği bile duymayacaktır. Öğretmen tarafından düzeltme işaretiyle ilgili ince g ve k ünsüzlerini okutmak için a ve u ünlülerinde kullanıldığı, bazı kişi adları ve yer adları dışında ince okunan l'yi göstermek için a ve u ünlülerinde düzeltme işaretinin kullanılmadığı bilgisi verilmediği sürece öğrenci bu kelimeleri neredeyse her gün gördüğü metinlerdeki imlasıyla *istiklâl*, *hilâl*, *celâl*, *helâl*... olarak yazacaktır. Zaten alanın uzmanları tarafından bile düzeltme işaretinin kullanımı konusu tam olarak kavranılamamışken, kavranılmışsa bile benimsenememişken söz konusu kelimelerin öğrenci tarafından doğru yazılması veya doğru yazımlarının yanlış yazımlarından ayırt edilmesi beklenemeyecektir.

3. Sonuç ve Öneriler

Ders kitaplarında ve öğrenci karnelerinde yer alan *İstiklal Marşı*, *Gençliğe Hitabe* ve *Öğrenci Andı* metinlerinin imlası büyük oranda TDK'nin 1985 tarihli *İmlâ Kılavuzu*'na dayanmakta, dolayısıyla güncel *Yazım Kılavuzu* kurallarıyla örtüşmemektedir. Söz konusu metinlerin alıntı metin olarak değerlendirilmesi ise metinlerin bu imlayla yazılmış biçimlerinin hangi eserden alındığı sorusunu akıllara getirmektedir. Zira *İstiklal Marşı* ve *Gençliğe Hitabe* metinlerinin orijinali Arap harflidir.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu tarafından *İstiklal Marşı*, *Gençliğe Hitabe* ve *Öğrenci Andı* metinlerinin imlası belirlenmiş ve yayınevlerinin bu eski imlaya uyması zorunlu kılınmıştır. Bu durum; ilkokul, ortaokul ve lise müfredatlarının amaçlarından biri olan imla becerisi kazandırma hususunda olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Yazım Kılavuzu'nda 2000, 2005 ve 2012 yıllarında olmak üzere son yirmi üç yılda üç kez önemli değişiklikler yapıldığı hesaba katıldığında "dilini durağan olmadığı ve canlı olduğu" ilkesinden hareketle önümüzdeki yıllarda da bazı imla kurallarında değişikliğe gidileceği öngörülebilir. Yazım kılavuzu hazırlama yetkisi kanunla kendisine verilen TDK zaten ağ sayfasında söz konusu iki metne yer vermiş, bu metinlerin imlasının nasıl olması gerektiğini göstermiştir (TDK, ty.). Talim ve Terbiye Kurulu, bu iki metnin TDK'nin ağ sayfasındaki imlayla kullanılması gerektiğini belirtmekle yetinmelidir. Böylelikle *Yazım Kılavuzu*'nda değişiklik söz konusu olduğunda bu iki metnin de imlası güncellenmiş olacaktır.

İncelemeye konu olan metinlerin ders kitaplarında ve öğrenci karnelerinde (MEB, 2013a, 2013b) *Yazım Kılavuzu*'na uymayan imlayla yer alması ve bir devlet kurumu olan TDK tarafından belirlenen yazım kurallarına yine devleti temsil eden, bu kuralları öğretme

²⁰ Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı'nda alıntı metinlerle ilgili yönerge şöyledir:

"Kitaba tamamı veya bir kısmı alınan eserlerin yazarı ve alındığı kaynak, metnin altında belirtilmeli, yararlanılan kaynakların listesi kitabın sonunda verilmelidir. Metinler öncelikli olarak birincil kaynaklardan alınmalı, yazım ve noktalama açısından alıntı metinlerin aslına sadık kalınmalıdır." (MEB, 2018, s. 15).

ve uygulama konusunda asla taviz vermemesi beklenen MEB tarafından uyulmuyor olması "Kuralı bil ama uygulama." alt mesajıyla bilinçaltında olumsuz bir öğretiye de sebebiyet vermektedir. Bu sebeple imla birliği, bu iki önemli devlet kurumu arasında uyumun tesisi açısından da önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Balyemez, S. (2022). *Türk Dil Kurumu ve Dil Derneği Yazım Kılavuzları Çerçevesinde Türkiye Türkçesi Yazım ve Noktalama Tarihi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Demir, C. (2018). Yazım Eğitiminde Başarısızlığın Sebepleri. *2017 Türk Dili Yılı Armağan Kitabı*, 163-177. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dil Derneği (2019). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: Dil Derneği Yayınları.
- Dil Encümeni (1928). *İmlâ Lûgati*. Ankara: Devlet Matbaası.
- Eren, H. (1986). İstiklâl Marşı Üzerine. *Türk Dili*, 51 (420), 492-498.
- Karataş, M. (2021). İstiklal Marşı'nın Alfabe, Yazım ve Noktalama Özellikleri. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 12 (58), 147-213.
- Korkmaz, Z. (1991). *Nutuk*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- MEB (2013a). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Taslak Ders Kitabı İnceleme ve Değerlendirme Kriterleri*. http://teyd.org.tr/pdf/ilgili_resmi_yazi.pdf, [Erişim tarihi: 18.01.2023].
- MEB (2013b). *Karne ve Başarı Belgeleri*. [https://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2013/KarneVeBasariBelgeleri/ortaogretimkarnesiokulisimsiz\(EK-4\).pdf](https://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2013/KarneVeBasariBelgeleri/ortaogretimkarnesiokulisimsiz(EK-4).pdf), [Erişim tarihi: 18.01.2023].
- MEB (2018). *Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı*. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103715395-TURKDILIEDEBIYAT%20PROGRAM.pdf>, [Erişim tarihi: 18.01.2023].
- MEB (2021). *Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_10/15214644_derskitaplari_yonetmeli.pdf, [Erişim tarihi: 18.01.2023].
- MEB (2022). *Taslak Ders Kitabı ve Eğitim Araçları ile Bunlara Ait Elektronik İçeriklerin İncelenmesinde Değerlendirmeye Esas Olacak Kriterler ve Açıklamalar*. <https://kitapinceleme.meb.gov.tr/De%C4%9Ferlendirmeye%20Esas%20Olacak%20Kriterler%20ve%20A%C3%A7%C4%B1klamalar%C4%B1.pdf>, [Erişim tarihi: 18.04.2023].
- MEB (2023). *Taslak Kitap İnceleme ve Değerlendirme İşlemlerini Yürüten Panelistlerin Dikkatine*. https://kitapinceleme.meb.gov.tr/SSS_Kitapinceleme.pdf, [Erişim tarihi: 12.04.2023].
- TDK (1965). *Yeni İmlâ Kılavuzu*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- TDK (1977). *Yeni Yazım Kılavuzu*. Ankara: İlk yaz Basımevi.
- TDK (1985). *İmlâ Kılavuzu* (Haz. Prof. Dr. Hasan Eren). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- TDK (1993). *İmlâ Kılavuzu*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- TDK (1996). *İmlâ Kılavuzu*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- TDK (2000). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- TDK (2005). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK (2009). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK (2011). *Nutuk Veri Tabanı*. <https://www.tdk.gov.tr/nutuk-veri-tabani/> [Erişim tarihi: 18.01.2023].
- TDK (2012). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK (2018). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK (2021). *Yazım Kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK (ty.). *İstiklal Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi*. <https://www.tdk.gov.tr/genel/istiklal-marsi-ve-genclige-hitabe/> [Erişim tarihi: 18.01.2023].